

Կարոն Չամուռ ճէ անին Խորենացւոյն հինգերորդ
գլխոյն մէջ ցուցուցած Սուրբ գրոց պատմութեան
յիշատակութիւնները թէ որ ատմք են նէ, հար-
կաւ կըհետեւին, որ մեր ճանչցած Սուրբ գիրքն
զատ ուրիշ սուրբ գիրքեր ալ կան եղեր։ Եւ իբրեւ
եղացի պատմագրաց խօսքերը թէ որ Յարեւոյսի և
ուրիշ անոր պէս, Հրէից ազգին պատմութիւնն
բը գրողներ կրնանաիկէ, ինչպէս Յեսուայ Ժ. 13
և ք. Թողաւորաց ան. 18 գլուխներէն ալ կըհաս-
կըցուի որ իրօք ալ անանիկէ, և պարոն Չամուռ
ճէ անին տրամաբանութեանը հետեւելով թէ որ
Հրէից ազգին պատմութիւնները Սուրբ գիրքն
ենէ, հարկաւ Յարեւոյսի պատմութիւնն ալ Սուրբ
գրոց կարգը անցունելու է։ Երեսմէ յայտնի կը
տեսնուի որ պարոն Չամուռ ճէ անը կաշխատի չէ
թէ մինակ Սուրբ գիրքն՝ Հրէից պատմութիւն
ճանչցունելու, այլ Հրէից պատմութիւններն ալ
Սուրբ գրոց կարգը անցունելու։ Եւ ինչպէս զատ
Մատուածեղէն հոգւոյ շունչով և դաստիարակ

նէն մերկ գուրս կրկնէր . մէկէն տեսնուեցաւ որ անդգուշութենէ յառաջ եկած սոսկալի կրակ մը բռնկած մէկ մեծ առնէ մը անանկ ահագին բոցով կրկնէր որ մարտու համար գործիք եղած բոցը միջոցները սրապար հանելէն վինի շրջակայ տուններն ալ բռնկելով, վեց ժամուն միջոցը 26 տուն հանդերձ կահովը ու կարասիքովը երեց լափեց, ու ողորմելի բնակիչքը արք և կանայք մանուածոք փափուկ մանկակները մերկ ու բուկոտն աւալելի ձայներով աչքերնուս առաջքը սոսկալի տեսարան մը ձևացուց . սրնց ցաւալի ձայներուն լինելուն անգամ ողբերգական տրձալ գանքով կըզգտատարանէին : Միմիկմարելի եղբւր ասոնց թշուառութիւնը, վասնզի շատերը տնանկ հոյակապ շինուած տուններէ զրկուեցան, որոնք հարուստ ժամանակին շինած ու հիմա շքաւորութեան մէջ ըլլալով, ոչ իս կրնան երեւակայել հասարակ բնակութեան խրճիթ մը ստանալ, մանաւանդ չատերուն կահ և կարասիքը ու ապրուստի կարօտութիւնը սրտերին յաւատկոտը ձգեց : Սարգ չիրնար ասոնց միմիկմարելի մը տալ, այլ լռութեամբ ամենակարգութեան է յատուկ զանոնք միմիկմարելու ու վերտոնի զօրացնելու :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ , 26 Յունվարի :

Գլխաւոր և անակնկալ փոփոխութիւն մը եղաւ տերութեան պաշտօնատարաց մէջ . բարձրագոյն Սեփ Լապարգոս Ռէշտ փաշան, որուն աշունք իւր մեծամեծ և անձնատէր ծառայութիւններովը և նոր բարեկարգութեան հաստատութեան ու յառաջող խնդրուն համար ի գործ դրած ջերմեանդ ջանքովը հաշակաւոր եղած է բոլոր աշխարհք, ամսոյ 14ին կայսերական հրովարտեալ իւր պաշտօնէն զրկուեցաւ և յաջորդեց անոր բարձրագոյն Ռէշտ փաշան, որ այս հինգերորդ անգամ է որ վեզիրութե. բարձր պաշտօնը կրկնաւ :

(Գոտտափառ մեծագոր Սուլթանը իւր այս համանուն ծանուցանելով Ռէշտ փաշային, միանգամայն պատուիրեց իւր առաջին սենեկապետին որ իմաց տայ անոր թէ ամենին կայսերական բարեհաճութիւնը չէ կորսնցուցած, այլ ընդհակառակն վեհափառ Սուլթանը միշտ մեծ յարգ և համարումով անոր վրայ, և ըրած մեծամեծ ծառայութեանց յիշատակը միշտ ներկայ է իւր մտաց առջև, և թէ շուտով ի գործ պիտի դնէ վերտոնի անոր բարեխաղը և անձնատէր ծառայութիւնները : Եւ յիշուի երկու օր անցնելէն ետեւ, օգոստոսափառ Կալարը հաճեցաւ արդարութեան բարձրագոյն տեսանին նախադասութիւն Ռէշտ փաշային յանձնել, որ ինչպէս յայտնի է, տէրութեան գլխաւոր պաշտօններէն մէկն է : Եւ իւրը մեծ ուրախութիւն պատճառեց ըզրոր հասարակութեանը, ըստօրում յայտնի ապաշրջոյ մըն է կայսերական խնամքը և բարեհաճութեանը, որոց խնդրանէ անտի իրաւամբ արժանի եղած է բարձրագոյն Ռէշտ փաշան :

Կայսերական հրովարտալով Պէլլատի կառավարիչ Վասիֆ փաշան Վիտինի կառավար կարգեցաւ փոխանակ Սուտտաֆա Օարիֆ փաշային : Տէրութեան գանձը ժամանակէ մը ի վեր գծուար վիճակի մէջ ըլլալը յայտնի է ամէնուն : Կառավարութիւնը նախ և առաջ ամէն արժանաւոր խնայութեան միջոցները ի գործ դրաւ և կամուտը ծախուց հետ համեմատելու համար . բայց այս բաւական չըլլալով . տոկոսեցաւ նոր հարկաւորութեան մը ձեռք զարնել, ու ստի Օսմանեան տէրութեան բոլոր հպատակները առանց տարբերութեան կրծի, մարդ գլուխ 20 զնէ պիտի վճարեն : Եւ ամենալար Քանսարաթիւնը օրագիրը իւր թերթին մէջ՝ որ ի 4 փետրվարի ըստ նոր տու մարի, հետեւեալ կերպիւ կըգրէ այս հարկաւորութեանը վրայ . «Յունվարի 1էն սկսեալ տարբ մը տահմանեցաւ 20 զնէ մարդ գլուխ, զոր տէրութե բոլոր հպատակները պիտի վճարեն՝ հասարակաշուութիւնը հաստատելու համար արքունի գանձուն եկամտից և ծախուց մէջ, այս տարբը միայն մէկ տարի պիտի տուէ՝ Կրտի նաեւ թէ մայրաքաղաքի անշարժ տուացուածոց վրայ հարկ մը (վերկի) պիտի դրուի :

Մանուրեան նահանգաց վերատեսուչ Շէքիւ Էֆենդի իւր պաշտօնը խիստ արժանաւորութե կատարելով, այս օրերս սկսաւ իւր նախորդ պաշտօնը շարունակել իբրեւ անդամ արդարութեան բարձրագոյն տեսանին :

Սեփ Լապարգոս Ռէշտ փաշան 22ին փառաւոր հացիկերով մը ըրաւ, որուն ներկայ էին Լապարգոսի տէրութեանց բոլոր գետնայինները, նմանապէս արդարութեան բարձրագոյն տեսանին նախադաս Ռէշտ փաշան, ծախիկի զօրութեանց պաշտօնեայ Սէհէմմէտ Սէփ փաշան, արտաքին գործոց պաշտօնեայ Սէփ փաշան, Սեփ Լապարգոսի խորհրդական Փուատ Էֆենդին, Սեփ Լապարգոսի օսմանեան գետնային Վալուի Էֆենդին, և Վիսամիւլ փաշան : Պատերազմի պաշտօնեայ Սէհէմմէտ փաշան, և եկամտից պաշտօնեայ Սաֆար փաշան, բիշ մը տկարութիւն ունենալով չիրցան որը Սեփ Լապարգոս Ռէշտ փաշան հրաւերը ի գործ դնել : Սեփ փաշան զեպարանատան բոլոր անդամները ևս ներկայ էին այս հացիկերով թիւ, ուր Սեփ Լապարգոսի փոխփաշայ գետնային առաջարկութեան զինի խմուեցաւ ի կենդանութիւն օգոստոսափառ տուացու թ Սուլթանին : Բարձրագոյն Ռէշտ փաշան ևս առաջարկեց ի կենդանութիւն Սեփ փաշայ վեհափառ թագուհւոյն զինի խմուել, և այս առաջարկութիւնը ուրախութեամբ ընդունուեցաւ և անկողնուէ ի գործ դրուեցաւ : Սեփ փաշան լրմնալէն ետեւ կարաւոր պարտի հանգէս մը եղաւ . ուր ներկայ գտնուեցան շատ երեւելի զերդաստանք : Կիսանկարները զնայեցան Սեփ փաշայ պաշտօնի շքեղութիւնը և մեծաշուք կահկարասեացը վրայ, թէպէտե տակաւին բոլոր հանդերձանքը լրմնացած չէին : Սեփ Լապարգոս Ռէշտ փաշան և իւր անդամներ ընկալելով Սեփ փաշանի իրենց սովորական չնաչխարհիկ մարդասիրութեան և բարեհաճութեան կատարեալ բազմապարտութեան մեծապէս աւելցուցին այս հացիկերով թիւ և կարաւոր հանդիսին շուրջ :

Պէլլատի Վալուի Էֆենդին ըստած թաղը թէքը բէին դիմացը Ֆուսիկի գրքափառ մը կայ, որ հարուստ մարդ մըն է : Եւ շուրջմարմնը չորս չորսգործ անձինք կըմսնեն մօտ օրերս, երեսնին բարեկենդանի դիմակ գրած՝ որ չճանցուին : Գրքափառ մը շուրջմարմնին վրայ սենեակը կը պտուկէր, ուստի շուտով իմացաւ գողերուն մանելը . և անոնց դէմ դնել ուղեւոր սատիկ վերաւորութեան : Ի վերայ այս ամենայնի գողերը փնտրելով որ պատահած գողութիւններէն դուրսի ներք չարթնանան, հազիւ թէ ժամանակ ունեցան միայն 5000 զնէ արծաթեղէն վերցնելու : Սուլթանութիւնը ամէն կերպ հետապնդութիւնները ի գործ դրաւ այս չարագործները երեւան հանելու համար :

ՄԱՐԿԱԿԱՆ ԵՐԱՐԱՆՆԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱ . 17-29 Յունվարի : Եւս մայրաքաղաքիս Կալիֆոռնիայի պաշտօնական օրագիրը կըհրատարակէ թէ, Լորմէնպի մարքեզը որ Սեփ Լապարգոսի գետնային էր ի Փարիզ իւր պաշտօնէն հրաժարեցաւ, և կրտու թէ ըրա Վալուի, որ Սեփ փաշան է ի Վարանքորդ, նոյն պաշտօնիւ Փարիզ պիտի երթայ : Տէք Նիւ-օրլէյնը կըսէ թէ հրաման յուղարկեցաւ, որ ի իրարմայի նաւահանգիստը քառուած անգղիական նաւատորմիկներէ երեք գլխաւոր նաւ, նմանապէս Սեփ Լապարգոսի ծախ գտնուած անգղիական նաւատորմիկներէ երեք նաւ Սեփ փաշան վերագտնան : Բաղադրական անձինք անհամբերութեամբ կըստանեն ազգային խորհրդանշանի բացաւելուն, որ փետրվարի 3ին ըստ նոր տու մարի տեղի պիտի ունենայ : Կըհաստատեն թէ առաջին նիստին մէջ երեսփոխանաց ընտրութեան վրայք նոր օրէնք պիտի առաջարկուի . նմանապէս օտար երկիրներէն Սեփ փաշան մտած զանազան վաճառաց վրայք չափաւոր հարկ մը դնելու խնդիրը պիտի յուղուի կրտն, մանաւանդ թէ եկամտից վրայք եղած տուբքը խափանուելու ըլլայ . քանզի այս հարկաւորութիւնը, ինչպէս յայտնի է, վերջին անգամ միայն մէկ տարուան համար ևս հաստատուեցաւ :

Կրտի կառավարութեան պաշտօնեայ մէջ խորհուրդ մը եղաւ, որ չորս ժամէն աւելի տեւեց :

ԳԱՐԴԱ . Փարիզ, 18-30 Յունվարի : Պաշտօնէի ժողովին մէջ գլխաւոր փոփոխութիւն մը եղաւ . մօսիւ Սեփ փաշան արդարութեան պաշտօնեայ անուանեցաւ փոխանակ մօսիւ Ռուհէին որ հրաժարեցաւ իւր պաշտօնէն : Սօսիւ ար Ռեդիկի ներքին գործոց պաշտօնեայ կարգեցաւ փոխանակ մօսիւ Սուլթանին . և եկամտից պաշտօնեայ մօսիւ Փուլտին յաջորդեց մօսիւ Սեփին : Բայ յայտնանէ ուրիշ զանազան կարգադրութիւններ ի գործ դրուեցան : Հասարակապետութեան Կահերէցին հրամանագրով տէրութեան պաշտօնեայ (միմիկմար) տէրութեան տուութեան մը հաստատեցաւ, որուն տեսչութիւնը յանձնուեցաւ մօսիւ Կալարափաշային : Եւս պաշտօնէին միջոցաւ պիտի ըլլան կառավարութեան հարկաւորութիւնները՝ ճերմակաւին հետ, ազգային երեսփոխանաց ժողովին հետ և տէրութեան խորհրդանշանի (գանձիլ ալթա) հետ, նմանապէս գահերէցին թիւ թիւ կրտնը զանազան պաշտօնեայ հետ : Եւս այս պաշտօնէին գործը պիտի ըլլայ իւր տարագրութիւնը դնել Վահերէցին զանազան հրամանագրաց մէջ, որոնք նոր պաշտօնեաներ կըսահմանեն, ճերմակաւին և երեսփոխանաց ժողովին նախագահներ կըլորդեն և այլն և այլն : Եւս Սեփ փաշան ըստած օրագրոյն պաշտօնական մասին վերատեսչութիւնը և ազգային պաշտօնը և գործառնաց հոգատարութիւնը մօսիւ Կալարափաշային յանձնուած է :

Սեփ փաշան օտարականութեան (բոլիցիս) պաշտօնարան մը հաստատեցաւ, որուն գործը պիտի ըլլայ Հասարակապետութեան ապահովութեանը և ներքին անդորութեանը վրայ հոգ տանել, օտարականութե վերաբերեալ օրէնքները ի գործ դնել, լրագրաց հրատարակութեանը վրայ զգուշութիւն ընել, և մուրաքիանութիւնը ու թափառական անգործ պորտիլը արգելուել, և այլն և այլն : Եւս պաշտօնարանին տեսչութիւնը յանձնուեցաւ մօսիւ Սեփին, որ Փարիզի օտարականութեան վերակացու էր :

Հանգուցեալ Լուի Ֆիլիպի թագաւորին գերդաստանին ստացուածոցը դէմ եղած կարգադրութիւնները ամէնէն մեծ ազդեցութիւն ըրին հասարակութեանը վրայ : Քանզի Օրլէանեան գերդաստանին բոլոր ինքը, որոնք Լուի Ֆիլիպի թագաւորին անձնական ստացուածքն էին, և զորոնք իւր զաւակացը բաժնած էր թագաւորական գահը ելլէն առաջ, այս բոլոր ստացուածքը այժմ ազգային գանձուն պիտի վերաբերին : Եւս օտարականութեան հրամանագրոյն թարգմանութիւնը այս կարգադրութեանը վերաբերեալ : Հասարակապետութեան Կահերէցը խորհրդով թէ ամէն կառավարութիւնները, որոնք իրարու յաջորդեցին, անհրաժեշտ հարկ համարեցին պարտաւորել թագաւորութեան ընկած գերդաստանը՝ որպէսզի Վալուի մէջ ունեցած իւր անշարժ և շարժական ստացուածքը վաճառէ, և այս հարկաւորութեան ստիպեալ Լուի Ֆիլիպի 1816 յունվարի 12ին պարտաւորեց Նաբոլէոն Կալար գերդաստանին անգամները որ վաճառեն իրենց անձնական ստացուածքը ի միջոցի վեց ամսոց, նմանապէս Լուի Ֆիլիպի 1832 ապրիլի 10ին նոյն ընթացքը ունեցաւ իրմէ առաջ տիրող Պարպունեան գերդաստանին անգամները դէմ, մտածելով թէ այս կարգադրութիւնները համաձայն են միշտ հասարակաց օգտիցը և բարեկարգութեանը, և բարձր գրեւորութիւնները հարկաւորապէս կըպահանջեն այժմ նուազեցնել Օրլէանեան գերդաստանին ազդեցութիւնը, պատճառեալ 300 միլիոն ֆրանքի չափ արժարութեամբ : Վալուի մէջ անշարժ ստացուածք ունեւանակ, կըլծուէ : Եւս Օրլէանեան գերդաստանին անգամները, փեսաները և հարսերը և իրենց սիրունիկները պիտի չիրան թէ շարժական և թէ անշարժ ստացուածք տէր ըլլալ Վալուի մէջ, ուստի կըպարտուեն վաճառել իրենց ամէն ստացուածքը՝ զոր ունին հասարակապետութեան երկրին մէջ : Կըլորդ : այս վաճառումը մէկ տարուան մէջ ի գործ պիտի դրուի՝ առաջակց հրամանագրոյն հրատարակութեան սկսեալ : Կըլորդ . Եւս յիշեալ միջոցին մէջ այս վաճառումը ի գործ չըլլալ, յայնժամ կառավարութե կողմէն պիտի վաճառուին նոյն ստացուածքը՝ 1832 ապրիլի 10ին հաստատուած օրինաց տնօրէ :

նույն ժամանակ համեմատ . և այս վաճառմանը հետևելով եկած գումարը պիտի յանձնուի իրենց :

Արիշ մէկ հրամանագրով մը՝ Հասարակապետութեան Վահագնեցի կրթութեան, որ աղբային ստացուածոց կարգը մանկ և Գիւղիկին 1830 օգոստոսի 7ին իրեն զաւակաց նուիրած շարժական և անշարժ ստացուածքը . (որոց գումարը գրեթէ 300 միլիոն ֆրանքի կը հասնի . և յիշեալ գերդաստանին թագաւորութեան ժամանակը իրենց ընտանի ծախսոց պարտքը՝ այժմեան կառավարութիւնը պիտի վճարէ : Օրէնքի գրուելուն տարեկան թաւակը, որ 300 հազար ֆրանք է , պիտի վճարուի միշտ : Աղբային ստացուածք համարուած վերոյիշեալ գումարէն 10 միլիոն ֆրանք պիտի նուիրուի իրարաստար ընկերութեանց՝ 10 միլիոն գործաւորաց բնակարանները յարգարեւել համար արուեստագործ մեծ քաղաքաց մէջ . 10 միլիոն ուրիշ աղբօգուտ հաստատութիւն մը համար և 5 միլիոն պիտի նուիրուի որդմութեան արկղ մը հիմնադրելու համար ի նպատակ աղքատ և անկարող ժողովրդապետաց : Յամբի և ծովու ամէն զինուորականները՝ որոնք յայտնի տէր Պատուց 1 էգէնի կարգին մէջ աստիճան մը պիտի ստանան , իրաւունք պիտի ունենան տարեկան թաւակ մը ընդունելու , որ 250 ֆրանքէն մինչև 3000 ֆրանքի պիտի հասնի : Օ ինուորական միւտալ մը հիմնադրեցաւ , որուն արժանի ըլլողը իրաւունք պիտի ունենայ տարին 160 ֆրանք ստանալու մինչև ցմահ : Այլ և այս միտալը ստացող զինուորականաց որք և աղքատ զաւակացը համար թէ արու է եղբի և թէ էգ , աղբային մեծ կրթարան մը պիտի շինուի , որուն մէջ յիշեալ խեղճերը օրինաւոր բարեկրթութիւն պիտի ընդունին : Ա երոյիշեալ կարգադրութեանց պատճառաւ , Հասարակապետութեան Վահագնեցի կրթութեան իւր ամէն կերպ պահանջներէն , ընդգէտ այն կարգադրութեանցը , որով 1814ին և 1815ին յարգուեալ գրուելոյս Պանաբարդեան գերդաստանին ստացուածքը :

Տէրութեան խորհրդարանը (գնտեղ տէր) հաստատեցաւ , և Վահագնեցի հրամանաւոր մօտ Պարոն նախագահի փոխանորդ կարգեցաւ նոյն խորհրդարանին , յանապէս գահեկեցական հրամանագրով՝ ծերակուտի անգամները սահմանեցան , որոց թիւը առայժմ 85 հոգիի կը հասնի ընդամենը : Ասոնց մէջն է նաև մօտի յետմարդը , որ Վահագնեցի հօրեղբայրն է , որուն յանձնուեցաւ ծերակուտին նախագահութիւնը :

ՍՊԱՆԻԱ . Ստորիտ , 11-23 Յունվարի : Ժամանակէ մը ի վեր կրտսեր թէ պաշտօնէից ժողովոյն նախագահը և պատերազմի տեսուչը մէջ ընդմիջեալ տարաձայնութիւններ ունին կառավարութեան վերաբերեալ զանազան գործոց վրայ : Այս պատճառաւ պատերազմի տեսուչ Երսուտի զօրապետը իւր պաշտօնէն հրաժարեցաւ . և անոր յաջորդեց Լոբէլէթա զօրապետը , որ Վուսթայի նախորդ կառավարիչն էր :

Ստորիտի երկու զօրանոցաց մէջ անցեալները զինուորական արտոմարութեան սկիզբ մը եղաւ . ուստի կառավարութիւնը փութացաւ ստատիկ միջոցներ ի գործ դնել այս խռովութիւնը դադարեցնելու համար : Սայրաբաղքիս քանի մը թաղերը զինուորական զուլութեան տակ դրաւ , և զընտար յանցաւորները հրացանով սպաննել տուաւ . նմանապէս 5-6 զօրապետ արտոմարեցան :

Վեհափառ թագուհւոյն հրամանագրովը աղբային խորհրդանոցը գոցուեցաւ :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ . Թէնք , 20 Յունվարի : Այս երկրէն հասած լուրերը ամենին միթաթաղան չեն , աւագակութիւնները կը շարունակուին , և հասարակաց արահովութիւնը վտանգի մէջ գտնուելով միշտ , յայտնի է որ տէրութեան և աղբային վիճակը օրէ օր գէշալու լիցայ է : Պաշտօնէից ժողովոյն մէջ երկպառակութիւն մը կը տեսնուէր ժամանակէ ի վեր , այս երկպառակութենէն յաւաք եկաւ հրաժարումը ներքին գործոց պաշտօնէայ պարոն Մէրթուրէլին . որուն յաջորդեց առայժմ պարոն Ղրիշէլին :

Կըսուի թէ Օթման թագաւորը միտք ունի մօտերս ճանապարհորդութիւն մը ընել ի Վերմանիա , և այս պատճառաւ Լաստիօն կայսրը յա-

տուկ շոգենաւ մը պիտի յուղարկէ , որ Յունաստանի թագաւորին հրամանին տակ պատրաստ մնայ այս ճանապարհորդութեանը համար :

ՔԱՆԱԾԱՆ ԱՌԻՔ

Զմիւռնիա , 1 Փետրվարի :

Կիրակի դիւն Սիւլիքէրէմ օղլու խանը վաճառականի երկու մթերանոց օտար բաղնիքներով բացին գողերը . ու մէկէն ինը հազար դէն չի չտի և միւսէն տասը հազար դէն չի չտի գրամ վերցուցին : Այս լուրը տեղւոյս կառավարութեան ականջը հասնելուն պէս նոյն խանին գոնապանները բանտը դնել տուաւ և հարկաւոր հետազոտութիւնները ի գործ դնելու լիցայ է որպէսզի այս գողութեան հեղինակները երեսն հանէ :

Լաստիօն լոյսի ընկերութեան շոգենաւ , որ անցեալ ուրբաթ երեկոյն մեկնեցաւ Կոստանդնուպօլսի երթալու ըստ սովորութեան , ճանապարհին վնաս հասնելով իւր մեքենայիցը՝ շաբաթ առաւօտուն վերադարձաւ Իզմիր . և անոր տեղը Պէրութ երթալու շոգենաւ կիրակի երեկոյն մեկնեցաւ մայրաքաղաքը երթալու՝ վնասուող շոգենաւուն : ճանապարհորդները և մթերները հետը տանելով : Այս դէպքին պատճառաւ երկուշաբթի օրը Պէրութ երթալու շոգենաւ չըլլալով , միայն երէկ ուրիշ շոգենաւ մը ճանապարհ ելաւ յիշեալ քաղաքը երթալու :

Քաղաքիս պատուաւոր վաճառականներէն յարգելի թոփուղեան Պօլսու աղան՝ Օսմանեան շոգենաւուց գործակալ կարգեցաւ Իզմիրի մէջ :

Պէրութի դեսպանն որ ի Կոստանդնուպօլսի , մօտիկ Պրնտէլ Վան Քէլիպուրէք , որ միանգամայն նոյն որոշուած ունի լիւթի մէջ . անցեալ շաբաթ Կոստանդնուպօլսէն հասաւ Իզմիր թրքոսի շոգենաւով , և նոյն օրը շարունակեց իւր ճանապարհորդութիւնը լիւթերը երթալու . սեբ քանի մը օր մնալէն ետեւ պիտի վերադառնայ ի Կոստանդնուպօլսի :

Լախընթաղ թերթի մէջ տեսնուեց լուրեր թէ Սիւլիքէրէմ օղլու խանը իւր անհայտ անոր վերատեսուչները հետեւեալ նոր խորհուրդ մը ընելով՝ 30 դէն ի իջեցուցին յիշեալ գինը . և կրնալ ի մէջ որ այս վերջին որոշումը հաղորդելով բարեւեր հասարակութեանը , միանգամայն իմաց տալով , թէ նոյն ամսական տեսարարը որ յառաջմանէ երկու թերթ էր , այժմ երեք թերթ պիտի ունենայ միևնոյն դիրքով . բաց յայտնաւ անոր մէջ հրատարակելի նիւթոց վրայ և ուսուեւել ուշադրութիւն և ընտրութիւն պիտի ըլլայ այսուհետեւ :

Լիցեալ գեկտեմբէր ամսոյ մէջ՝ Սիւլիքէրէմ Սարալա և Վաթիկըմարա քաղաքները դարձաւ իր փոթորիկ մը պատճառէն : Ստատիկ անձրեւէ մը ետեւ մեծամեծ կարկուտներ եկեր , այլ և երկու ահագին թաթառներ իջնելով քանդեր ու աւերեր է Վաթիկըմարա քաղաքին մեծագոյն մասը : Օրագիրները կրպամեն թէ 500 հոգիէն աւելի իրենց կեանքը կորսնցուցեր են այս սոսկալի պատահարին մէջ , և մեծ ու պղծիկ բաղնիքի նաւեր խորտակուել են :

ՔԱՆԱԾԱՆ ԱՌԻՔ

Զմիւռնիա , 1 Փետրվարի :

Ինդհանրապէս հանգարտութեան մէջ է բաղաքիս առուտուրը . ի վերայ այս ամենայնի աֆիսը միշտ կուղւրի և 117 դէն վաճառեցաւ չէքին : Տորոնիս դինը՝ 232-238 դէն է կենդանաւ : Սեղամամը գիւրավաճառ է 930-950 դէն : Չէթին այսօրու արժէքը 223-228 դէն է : Փալամուտը միևնոյն կացութեան մէջ կը գտնուի , ինչպէս որ նշանակած է մը մեր նախնիքաց թերթի մով : Խաչկին 585-600 դէն կը ծախուի 100 օխան ըստ տեսակին :

Ինչպէ՞ր բրամախոթութեան :

Ի սնտոն	113-113 1/2	հինգնոցով :
Սարուիլա	180 1/2-181	"
Թըրեսա	370-371	"

ՅԱՆԱԾԱՆ ԱՌԻՔ

Օսմանեան դէպք , և օգտակար ջոհք և այլն , որոց յոգայիւր հետեւեալն է :

Արիշ ջոհք . նոր բաղադրութիւն անգլիական սր խիտ աւելի ներգործութիւն ունի քան զուստին ծանուցեալ տիւրայի ջոհքը . և կը բժշկէ ակուպի ամէն տեսակ ցաւերը :

Լոր փեսայի եղ մը . որ կը պահպանէ և կը զօրացնէ գլխու մաղերը , նմանապէս կը զարեցնէ անոնց թափիլը և կ'աճեցնէ դանտը :

Չոր . որ կը կակղացնէ մարդոց երեսի և ձեռաց մորթը և բնական վարդակարմիր գոյն մը կատայ անմիջապէս :

Ուրիշ ջոհք . որ մարդոց մորթը կը զօրացնէ և խիտ պատուական գոյն մը կուտայ անմիջապէս :

Ուրիշ ջոհք . որ գլխոյն աղտոտութիւնը կը մաքրէ , թեփերը կը ընջէ , և մաղերը կ'աճեցնէ :

Ուրիշ ջոհք . որ աչաց ցաւը կը բժշկէ , թեփերը ժամանակէ ի վեր կ'աճէ ընդ , և կը զօրացնէ դոտութիւնը :

Ճշմարիտ էլ Սալապուրի մաղի համար :

Բալասան . որ գլխու խոցերը բժշկելէն ի վատ , մաղերն ալ կը բերէ :

Ինչպէս . որ խիտ օգտակար են շատ տեսակ հիւանդութեան և միանգամայն թանկի (մայրաքաղաք) : Բալասան , Լիւթիլիս ըստաճ . որ ջերմը կը դադարեցնէ , և ստամոքսը կը զօրացնէ . ուստի քինաքինայի տեղ կրնայ գործածուիլ :

Երբ . որ խիտ օգտակար է մայրական ախտոց : Մաղի Ինի . սե , շագանակաւորն և խարտեալ :

Այս ամէն տեսակ դեղերը և ուրիշ ջոհքերը կը վաճառուին Սալիքա ըստաճ յունարէն ըստ գրոյն գրատուներ որ ի Տէվրիշ օղլու խանը՝ հանդերձ տեղեկութիւններով՝ զանոնք ի գործ ածելու համար :

Ապահովութիւն ի վերայ կենաց մարդոց :

Օսմանեան փերո-թեան բնակիչներէն շատ մարդիկ ինչպէս ի վաղուց հեպէ իրենց կեանքը ապահովեցնելու սպասեցան յայտնի յոյսով այս քաղաքիս Ի Կարճ Կարճ ինչու որ ապահովեան ընկերութիւնները խիտ բարձր գին կը պահանջեն այս կողմ բնակեցող համար : Փոխարքայ ապահովութեան ընկերութիւնը Տէվրիշ անուն հասարակալ ի Լիւթիլիս , և որուն բրամախոթ թէ միևնոյն լիւթաւ պիւրիլիս աւելի է (110 միլիոն դոնաուր) , զիջանելով իրեն եղած խնդրանքը , արժան համարեց գործակալ մը կարգել Իզմիրի մէջ , որ պիտի ընդունի ինչպէս զայս ապահովութեան խնդրանքը միևնոյն պայմանով ինչպէս յիշեցաւ :

Այս ընկերութեան հիւ ժամանակէ ետեւ պիտի ընդարձակուի գործողութիւնները նաև ի Կոստանդնուպօլսի և Օսմանեան փերո-թեան ուրիշ քաղաքաց մէջ . ուստի այս ինչպիսի թոքապանի բնակիչներն ևս , երոպացոց ունեցած թեր-թեանները և բարձր պիտի վայելեն :

Ոչ որ ինչպէս ևս առաւել ժամանակ փոխութիւններ սպանալ այս բանին վրայ , կրնայ խօսակցիլ միայր Վալիէմ Տ . Սալիքան հեպ , որ յիշեալ ընկերութեան գործակալն է :

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Հինձու մին կ'մ ես անկենդան , Ունեւով միշտ երեք բերան . Կոտուց ըսես բնաւ սխալ չէ , Բանդի անոր ալ նման է . Ինչէ կտորի կոցիս մէկը , Լիւթիլիս եմ ան աւելի : Թէ որ կ'ուզես որ գտնաս զիս , Միտ գիւր շուտով այս ըսածիս : Երբեմն փորէս հուր կը ծխեմ , Բայց շատ չանցիր փոխել կ'ուզեմ : Նախ պատուեցայ Հրեաներէն , Թէ և աչքէ ընկող ետքէն : Բոլոր մարմնս ալ շնորհած է . Տեսակ տեսակ մե տաղներէ :

Հայի Յայի Յ . Տէպէեան , աշակերտ Սեպուղեան վարժարանին :

Հրատարակիչ և տէր Լուսաբոյս :

Ղրիշա Ղ . Պալատարեան :